

SANTA ELISABETH D'HONGRIA, REINA DELS POBRES

Santa Elisabeth, patrona del franciscans seglars, és contemporània de sant Francesc, nasqué el 1207, i Francesc morí el 1226, quan ella tenia dinou anys. Filla del rei d'Hongria i casada amb el comte (landgravi) de Turíngia (Alemanya), conegué els primers franciscans que arribaren en missió i quedà fascinada de la pobresa i bondat d'aquells frares. Els obrí les portes del seu regne concedint-los una capella. Elisabeth i el seu marit Lluís formaven una parella model d'estimació i de preocupació pel bé dels seus súbdits. Avui que està tan desprestigiada la classe política, és un goig contemplar la vida d'aquesta dona franciscana, model de reina cristiana.

Les cròniques parlen, amb accents apocalíptics, de la crisi que colpí l'Alemanya de 1226. L'hivern precedent, que havia estat particularment dur, i havia durat fins a l'abril, havia creat danys incalculables a l'agricultura; fins i tot el bestiar, constituït en gran part per bous i ovelles, havia estat completament delmat. Vells, dones i nens, vagaven cada dia pels camps i prats i els boscos, en recerca d'herba, fruits salvatges i arrels. A vegades arribaven fins i tot a menjar qualsevol carronya. Molts d'aquells infeliços queien exhausts al llarg dels senders dels camps o sobre els carrers dels pobles. Durant aquests flagells, la fe dels homes fou posada a prova, tant com per fer-los dubtar fins i tot de l'existència de Déu però, no obstant això, Déu continua essent pare bo i misericordiós. La seva presència es transparenta en les ànimes generoses que, talment fars en les tenebres, il·luminen amb llurs obres bones aquells horrors i aquelles misèries.

En aquells terribles mesos de l'estiu de 1226, refulgeix en tot el seu fulgor la caritat d'Elisabeth, que contribuí no poc a sollevar les sofrenes dels pobles de la Turíngia. Davant dels excepcionals mals,

ella no va escoltar aquells que predicaven la moderació com a regla, perquè ningú no havia de morir de fam des del moment que els graners de l'estat eren plens. Elisabeth es comportà durant l'absència del seu marit com ell s'hagués comportat. Els mateixos funcionaris de palau, que la miraven amb una certa hostilitat, no podien acusar-la de prodigalitat. Ella va demostrar ésser pràctica i generosa, donant prova d'una encomiable capacitat organitzativa.

A l'inici, quan tots els aliments havien assolit preus molt alts, Elisabeth començà a distribuir als necessitats tots els diners que es trobaven en les arques de l'estat. Al voltant de 60.000 florins d'or passaren de les mans de la reina a les dels pobres, perquè adquirissin gra del mercat, fent així baixar el preu dels especuladors.

Quan més tard van faltar tot tipus de productes alimentaris, Elisabeth donà ordre d'obrir els graners de l'estat i de començar la distribució gratuïta als necessitats. Els historiadors diuen que era tant el blat acumulat que, per comprar-ne una quantitat semblant, hauria calgut vendre els dos castells més grans i alguna ciutat del regnat.

Durant tot el període de la carestia, Elisabeth va saber unir a la caritat la prudència i la justícia. Per evitar malbarataments, feu distribuir a cada pobre una ració de menjar suficient per a ell i la seva família. En un segon moment, en lloc de gra, ordenà la distribució de pa. Tots els forns dels diversos castells havien de coure tot el que podien fornejar.

Cada dia sortien cap al castell de Wartburg centenars de pobres per rebre llur porció de pa fresc. Elisabeth tenia cura personal de la distribució, perquè juntament amb el pa **volia oferir un somriure i una paraula de consol**. No tots podien arribar fins al castell, sobretot els vells, els nens i els malalts. La reina llavors adaptà a l'hospital una gran habitació que es trobava als peus del castell.

Si la fam creava ja de per si problemes, la situació esdevingué dramàtica quan esclatà una epidèmia, probablement de natura tifoidea.

L'hospici de Porta de Sant Jordi, transformat en hospital, responia a les exigències del moment, per fer front al creixent nombre dels hospitalitzats. Era molt provisional, però la reina féu tots els possibles per tornar-lo eficient. El seu exemple i la seva incansable activitat caritativa aconseguí millorar aquella institució.

Moltes vegades al dia, Elisabeth baixava de Wartburg per anar a prop dels seus malalts. A penes arribava, anava d'un llit a l'altre, consolant el desig de cadascú, parlant del Senyor i de la paciència que sempre havia de suportar un bon cristià. Paraules que arribaven al cor d'aquells pobres com un bàlsam saludable, perquè mostraven el testimoni d'una caritat gran. Veient-la a ella veien al Senyor.

Per satisfer llurs necessitats, Elisabeth havia venut tot el seu ornament. Una clara demostració de la generositat de la reina, que no escatimava res quan es tractava dels pobres. No menyspreava ocupar-se

dels oficis més repugnants, com si fos la darrera de les serventes. Acompanyava els malalts impeditos de moure's, els transportava d'un llit a l'altre amb les pròpies espatlles, els ajudava a satisfer llurs necessitats naturals, netejava el rostre i la boca dels discapacitats.

Extret del llibre *Santa Elisabetta d'Ungheria*, de Carlo ATTILIO CADDERI, Ed. Messaggero, Padova 1989, pag. 107-109.

TEXTOS:

Impactada pel Crucificat

És el dia de l'Ascensió. La comtessa, la seva filla Agnès, i Isabel, baixen a Eisenach a l'Església dels cavallers de l'Orde. Totes tres porten vestits vermells de la mateixa roba, molt valuosa, joies i blondes. El sol brilla, els prats floreixen. El poble està dret, mira i s'entusiasma. Isabel sent que és bella, que regnarà. Serà la princesa del país. El seu cor batega. És jove. Davant d'ella s'estén la vida i el món. Entren per la porta de l'Església. L'orgue sona, les campanes toquen. Les tres dones s'agenollen prop de l'altar. La Creu es destaca. Isabel aixeca els ulls. Què veu? Oh, què veu?

Les llagues sagnen. Un cap coronat d'espines s'inclina vers ella. Senyor, ¿esteu encara penjat a la creu? ¿Sou Vós encara home, home com nosaltres? Des de les altures celestials davallà a la terra el Rei dels Cels. I davalla novament. Ara vers el cor d'un infant que rep el Crucificat amb els braços oberts.

Isabel alça la mà tremolosa, s'arrenca la corona del cap i la deixa al seu costat damunt les lloses. Inclina el seu cap fins a terra. I esclata en sanglots.

“¿Que no teniu vergonya, senyoreta Isabel?”, diu la comtessa. “Comporteu-vos decorosament, i no com una cuinera!”

Isabel alça el seu rostre amarat de llàgrimes: què ha de dir?, com ha d'explicar el que ha vist?

“Ell és Rei. I porta una corona d'espines. ¿I haig d'agenollar-me al seu davant amb una corona d'or i perles? No puc!”. I novament cobreix els seus ulls amb l'extrem de la seva capa.

La comtessa i Agnès la imiten, com si aquesta nova actitud fos un costum de la cort. Cal que el poble no s'adoni de res.

El miracle de les roses

El comte Lluís ho inspecciona tot personalment. Veu amb els seus propis ulls totes les destrosses que han causat la fam i la pesta, i de quina manera meravellosa Isabel ha proveït a tot. Però observa també el ressentiment que s'aixeca a Wartburg contra la generositat d'Isabel. Tots viuen, encara, amb el temor d'haver de morir de fam.

Lluís: Doncs bé, vull demanar-te quelcom, estimada germana!

Isabel: Sí, estimat germà?

Lluís: Mentre jo no ho hagi ordenat tot i no hagi fet venir nou gra per a l'hivern, no

has de repartir més pa, ni farina, ni carn, ni cap altra mena de queviures.

Isabel resta silenciosa. Vol obeir, però pels corredors, en els salons, en la seva cambra, fins a les grades de l'altar del seu oratori, la persegueix el crit: "Mare, mare, ajuda'ns".

Isabel pensa que és millor obeir Déu que els homes. Però, ¿puc no ésser obedient a Lluís, el meu estimat germà...? Lluís vol sempre el que Déu vol!

Un dia baixen cap a Eisenach. Isabel porta una cistella plena de pa. Guda i Isentrud porten vi i carn. Les tres amaguen les cistelles amb les amples capes, per tal de no causar escàndol als criats del palau. Quan són arribades al peu del turó, a una corba del camí, on un faig desplega les seves branques, exclama Isentrud, esglaiada: "¿No ve per allí el comte?".

Lluís s'apropa a cavall. Es meravella que Isabel no corri al seu encontre com altres

vegades i no li obri els seus braços. Quan s'apropa més, s'adona que porta quelcom sota la seva capa. Salta del cavall, l'agafa per la brida i camina cap a Isabel.

Isabel es queda parada. El contempla amb mirada radiant.

-¿Què portes aquí sota la teva capa, Isabel? –pregunta Lluís, seriós.

-Mira-ho tu mateix, estimat germà! –diu Isabel. I amb un ample moviment obre la seva capa.

-Roses? En aquest temps?

-No, pa! –diu Isabel. I mira la cistella. Hi resplendeixen roses blanques i vermelles.

S'esglaiava tant que els seus genolls comencen a tremolar. Mes Lluís, agafa la vora de la capa d'ella i la posa delicadament damunt la cistella, com si volgués ocultar el secret que els seus ulls han contemplat. Després s'agenolla i besa la vora del seu vestit.

-Segurament és que Déu creu que no has d'enutjar-te –diu Isabel somrient.

-Ell vol mostrar-me el que tu realment regales –diu Lluís. Certament quelcom més que pa. Segueix en nom de Déu el teu camí! I deixa passar Isabel i s'inclina profundament davant d'ella.

-¿Què ha passat? –pregunten Guda i Isentrud, que no han vist el miracle.

-Déu ha intervingut a favor meu –respon Isabel. El seu Amor és infinit!

El comte Lluís cavalca costa amunt. És una santa, pensa, i jo vull també esdevenir sant.

Fragments extrets del llibre *Santa Isabel*, d'Elisabeth VON SCHMIDT-PAULI, Barcelona: 1994.

Bibliografia

Carlo ATTILIO CADDERI, *Santa Elisabetta d'Ungheria*, Padova: Ed. Messagero 1988.

Salvador CABOT ROSSELLÓ, *Santa Isabel*, Palma de Mallorca: Franciscanos TOR 2006.